CZU: 343.541:343(498)(094.4) **DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.12154427**

CARACTERISTICĂ GENERALĂ A INFRACȚIUNILOR CONTRA LIBERTĂȚII ŞI INTEGRITĂȚII SEXUALE CONFORM LEGISLAȚIEI ROMÂNIEI

Doboș (Popa) Georgiana

Subofiţer operativ principal, Inspectoratul de Jandarmi Judeţean Neamţ,
„General de Brigadă Constantin Stavăr”,
doctorandă, Școală Doctorală Științe Juridice și Științe Economice,
Universitatea de Stat din Moldova
ORCID: 0000-0002-5077-2485

Caia Dănuţ – Gheorghiță

Preot Iconom Stavrofor, Parohia „Schimbarea la Faţă” Taşca, Neamţ,
doctorand, Școală Doctorală Științe Juridice și Științe Economice,
Universitatea de Stat din Moldova
ORCID: 0000-0003-0540-3055

Sexual ofenses are one of the most negative looked upon deeds, after ofenses against humanity. The colective mentality and societies preconceptions, firmly condemn such deeds, even when age or other circumstances don't result in a criminal liability. The social notoriety of sexual ofenses and their firm dismisal at the level of society have determined the legislator to impose extremely harsh sentences, in some agravating circumtances, close to the ones for murder.

***Keywords**: sexual, extremely, circumstances, mentality.*

Infracţiunile sexuale sunt cele mai blamate fapte, după cele care fac referire la infracţiunile contra vieţii. După cum observăm mentalitatea colectivă, ideile preconcepute ale societăţii, condamnă cu fermitate asemenea fapte, chiar şi atunci când vârsta sau alte împrejurări nu atrag o răspundere penală. Rezonanţa socială a infracţiunilor sexuale şi dezaprobarea lor cu fermitate la nivelul societăţii au convins legiuitorul să impună un regim sancţionator extrem de aspru, apropiat de cel al infracţiunilor de omor, în diferite circumstanţe agravante.

Agresiunea sexuală şi violul presupun realizarea unor acte de natură sexuală neconsimţite, prin constrângerea victimei, punerea ei în imposibilitate de a se apăra sau de a-şi exprima voinţa. Dacă violul se referă la raportul sexual (actul sexual normal), actul sexual oral sau anal, precum şi la orice acte de penetrare vaginală sau anală, agresiunea sexuală se referă la alte acte de natură sexuală decât cele indicate (de pildă, atingerea sânilor, sărutarea victimei, cu intenţie sexuală).

Violul este sancţionat cu pedeapsa închisorii de la 3 la 10 ani, iar în

forma sa agravată, cuantumul închisorii poate ajunge până la 18 ani. Spre deosebire de viol, agresiunea sexuală este pedepsită mai blând, cu închisoarea de la 2 la 7 ani, iar în forma sa agravată, poate ajunge până la 15 ani. În ambele cazuri, calitatea de minor a victimei reprezintă un element circumstanțial agravant, sancționat cu o pedeapsă mai mare.

În literatura noastră juridică, materia infracțiunilor contra libertății și integrității sexuale ne este prezentată la (art. 218 – art.223) și este complet revizuită, pe baza unei noi concepții, în acord cu soluțiile din alte sisteme de drept comparat, privind relațiile dintre infracțiunile înscrise în această categorie.

Așa cum se poate observa, titlul acestui capitol, spre deosebire de Codul penal vechi, a fost modificat de legiuitorul Codului penal în vigoare, noua denumire fiind „Infracțiuni contra libertății și integrității sexuale”. Un asemenea titlul a fost discutabil în doctrina penală.

În acest sens, s-a motivat în doctrină că faptele incriminante în acest capitol din Codul penal nu se referă numai la cele care atentează la libertatea și integritatea sexuală, ci se referă la viață sexuală și sub alte aspecte.

De asemenea, este interesant de observat și faptul că în cuprinsul acestui capitol sunt incriminate faptele de viol (art. 218), agresiune sexuală (art. 219), actul sexual cu un minor (art. 220), coruperea sexuală a minorului (art. 221), racolarea minorilor în scopuri sexuale (art. 222), și hărțuirea sexuală (art. 223). Din aceste incriminări, își au corespondent în legea penală anterioară numai violul (art. 197), actul sexual cu un minor (art. 198), coruperea sexuală (art. 202) și hărțuirea sexuală (art. 204). Apoi, observăm că legea penală în vigoare nu a mai cuprins în acest capitol și alte fapte care aduc atingere vieții sexuale prevăzute în legea penală anterioară, cum ar fi fapta de seducție (art. 199), incestul (art. 203) și perversiune sexuală (art. 201).

Dacă facem referire la partea specială a noului Cod penal, modificările aduse, pun accentul pe infracțiunile referitoare la viața sexuală, legiuitorul modificând concepție asupra infracțiunilor împotriva libertății și integrității sexuale, în acord cu soluțiile diferitelor coduri europene în materie, realizând totodată o delimitare mai clară între conținutul acestora.

În ceea ce privește infracțiunea de viol, este de remarcat că varianta tip a infracțiunii nu a fost modificată în esență, terminologia utilizată de textul noului Cod penal a fost aleasă în așa fel încât să răspundă și să înlăture controversele apărute în practică.[1, p. 263.]

În actuala reglementare elementul material al infracțiunii de viol este reprezentat de actul sexual de orice natură, noțiune care este suficient de vagă

pentru a produce confuzie. Având în vedere faptul că au existat, soluții contradictorii pe această temă s-a impus promovarea unui recurs în interesul legii, în scopul clarificări noțiunii de act sexual de orice natură, instanța supremă făcând următoarele precizări: prin act sexual de orice natură, susceptibil a fi încadrat în infracțiune viol prevăzută de art 197 C.pen și respectiv, în infracțiunea prevăzută în de art 198 C.pen se înțelege orice modalitate de obținerea a unei satisfacții sexuale prin folosirea sexului sau acționând asupra sexului, între persoane de sex diferit sau de același sex, prin constrângere sau profitând imposibilitatea persoane de a se apăra ori de a-și exprima voința.

Din păcate, decizia I.C.C.J. nr. III/2005 nu lămurește principala problemă în această materie și este confuză, cu privire la faptul că sexul oral și cel anal reprezintă sau nu un act sexual, în sensul articolelor 197 și 198 Cod penal anterior. În loc să rezolve această dilemă printr-un răspuns elocvent, instanța s-a complicat în explicații colaterale pur teoretice fără relevanță pentru practica penală. [2, p. 195 – 196]

În privința formelor agravate s-a realizat și de această dată o simplificare a reglementării, reenunțându-se la acele elemente de agravare care pot fi valorificate corespunzător în cadrul individualizării judiciare. [3, p. 263]

Se poate observa că în noua reglementare s-au păstrat unele dintre circumstanțele agravante actuale și anume: victima se află în îngrijirea ocrotirea educarea paza sau tratamentul făptuitorului; fapta fost săvârșită de două sau de mai multe persoane împreună, fapta a avut ca urmare vătămarea corporală în cazul producerii de vătămări, referire la vătămări grave asupra sănătății fiind înlocuită cu aceea de vătămare corporală, în conformitate cu modificările aduse infracțiunii de vătămare corporală. [4, p. 40]

De reținut că în cazul în care violul a fost săvârșit de mai multe persoane, nu se mai poate reține circumstanța agravantă legală prevăzută de art. 75 alin. (1) lit. a) Cod penal.[5]

A fost de asemenea menținută varianta agravată a infracțiunii, în situația în care urmarea imediată a constituit-o moartea victimei.

În acest context, mai precizăm faptul că în doctrina penală se face distincție între viața sexuală, relații sexuale, raport sexual, actul sexual și acte de perversiune sexuală; diferențieri care prezintă un interes major pentru înțelegerea corectă a conținutului acestor noțiuni în raport cu alte concepte cu care adesea s-ar putea confunda.[6, p. 388-389]

În publicațiile autorilor români de drept penal, prin relații sexuale se înțelegea, în sens larg, orice act care presupune un contact fizic sexual, adică o

unire sexuală ori, cum i se mai spune, o împreunare corporală voluntară intre două persoane de sex diferit (acte fiziologice care solicită organele genitale diferite ale partenerilor).[6, p. 388]

Așa de pildă, această expresie de relații sexuale a fost folosită atât în norma de incriminare referitor la faptă de adulter, cât și în norma de incriminare din art. 200 C.pen. anterior privitor la relații sexuale între persoane de același sex, în timp ce la alte infracțiuni, de pildă la infracțiunea de viol, raportul sexual cu o minoră, seducție și incest, sintagma folosită era cea de raport sexual.

În prezent, legiuitorul Codului penal în vigoare folosește termenii de raport sexual, act sexual oral sau anal aproape la toate infracțiunile din capitolul VIII („Infracțiuni contra libertății și integrității sexuale”), spre deosebire de legiuitorul Codului penal anterior pentru a denumi această unire a organelor sexuale diferite – la aproape toate infracțiunile menționate în Capitolul III („Infracțiuni privitoare la viață sexuală”) era aceea de act sexual.

Expresia relații sexuale desemnează atât un singur raport sexual, cât și o pluralitate, așa încât, susținerea că în ambele ipoteze avem o unitate infracțională ni se pare corectă; dacă raporturile sexuale plurale au loc pe baza aceluiași rezultat delictuos, ele ar putea lua forma infracțiunii continuate (unitate legală de infracțiune).

Așadar, diferența dintre aceste două expresii, de raport sexual și relații sexuale, este aceea de a preciza că raportul sexual implică un singur act față de expresia de relații sexuale, care ar cuprinde nu numai forma unei pluralități de acte, ci și formă continuată, adică a mai multor acte, săvârșite la anumite intervale de timp și cu aceeași rezoluție delictuoasă.

Indiferent dacă este vorba de un act sexual unic sau plural, prin sintagma raport sexual nu s-ar putea înțelege, într-o anumită viziune, decât actul sexual între persoane sexe diferite pe baza căruia are loc procreația. [7, p. 245] Astfel, așa-zisul act sexual este acela care a realizat împlinirea dorinței sexuale a două persoane de sexe diferite prin folosirea organelor sexuale. [6, p. 388-389]

În Codul penal în vigoare, noțiunea de act sexual a căpătat înțelesuri diferite. În noua concepție, actul sexual ar putea fi orice act sexual de orice natură, fie cu o persoană de același sex, fie cu o persoană de sex diferit.

În viziunea unor autori, actul sexual ar cuprinde în sfera sa și raporturile sexuale între persoane de același sex. În acest sens, expresia relații sexuale între persoane de același sex și-a pierdut orice accepțiune penală, ceea ce a justificat și dezincriminarea relațiilor sexuale între persoane de același sex. [8, p. 101]

După părerea noastră, există un sens şi mai larg al expresiei de „relaţii sexuale”, care se referă la toate formele în care se poate etala viaţa sexuala a unei persoane în cadrul unei relaţii cu alte persoane. În acest înţeles, ar intra în conceptul de relaţii sexuale, pe lângă raporturile sexuale, actul sexual şi actul de perversiune sexuală.

În acest sens se exprimă şi Florin Streteanu, care consideră că noţiunea de act sexual, de orice natură, ar avea o extindere care ar îngloba, pe lângă raporturile sexuale normale, şi relaţii sexuale între persoane de acelaşi sex, dar şi perversiunile sexuale. [9, p. 101]

În acelaşi sens, Petre Dungan, Tiberiu Medeanu, Viorel Paşca, definesc actul sexual prin includerea atâta a raporturilor sexuale normale, cât şi a celor nefireşti, heterosexuale, precum şi actele homosexuale, astfel că întreţinerea unor raporturi sexuale normale, precedată sau urmate de raporturi sexuale anale sau orale, în opinia autorilor citaţi, ar intra în sfera actului sexual care ar include şi actele de perversiune sexuală.

Ne abţinem să ne dăm cu părerea, însă, dacă prin noţiunea de „act sexual” s-ar înţelege şi actul de perversiune sexuală. Acesta din urmă, chiar dacă se înfăţişează ca un mod nefiresc de satisfacere a instinctului sexual, nu face parte din categoria actelor sexuale (raport sexual între femeie şi bărbat sau act sexual între persoane de acelaşi sex), deoarece prin actele de perversiune sexuală se urmăresc numai provocarea excitaţiei sexuale şi satisfacerea instinctului sexual prin procedee artificiale. Această opinie este în concordanţă şi cu unele soluţii din practică judiciară, soluţie care în final a fost consacrată şi printr-o decizie a Înaltei Curţi pronunţată într-un recurs în interesul legii. Trecând în revistă soluţiile pronunţate în problema care ne preocupă, Înalta Curte a constatat că unele instanţe s-au reliefat, în sensul că prin act sexual, de orice natură, cu o persoană de sex diferit sau de acelaşi sex se înţelege, orice modalitate de obţinere a unei satisfacţii sexuale cu o persoană de acelaşi sex, dar şi prin orice alt act de perversiune sexuală. În opinia acestor instanţe, actul sexual oral sau cel anal ar trebui considerat act de perversiune sexuală.

Există însă şi o altă abordare a acestei chestiuni de către instanţele judecătoreşti, care s-au pronunţat că prin act sexual, de orice natură, se înţelege numai acea modalitate de obţinere a unei satisfacţie sexuală prin folosirea sexului sau acţionând asupra sexului între persoane de sex diferit sau de acelaşi sex. Într-o asemenea viziune, actele de perversiune sexuală (acte care exclud folosirea sexului pentru satisfacerea apetitului sexual) nu fac parte din sfera actelor sexuale.

În temeiul legii, prin acte de perversitate sexuală se înţelege fapta unei

persoane de a săvârşi acte nefireşti în legătură cu viaţa sexuală, de pildă practici sexuale care în mod fiziologic nu sunt apte să producă orgasm (mângâierile obscene, fetişismul, exhibiţionismul, bestialitate etc.) şi care nu pot fi considerate acte sexuale în accepţiunea legii deoarece nu presupun folosirea sexului sau o acţiune asupra sexului.

O altă autoare, Magdalena Iordache, consideră că actele de perversiune sexuală constau în practicarea de acte nefireşti vizând viaţa sexuală, diferite de cele cu caracter homosexual şi care se concretizează în manifestări aberante ale instinctului sexual, scopul urmărit nefiind realizarea unui raport sexual, ci doar obţinerea excitaţie sexuale nefinalizate.[10, p. 131]

După opinia altor autori, Ilie Pascu, Ketty Guiu, în sfera actului de perversiune sexuală ar intra orice alte modalităţi de obţinere a unei satisfacţii sexuale.[11, p. 189]

Un element de noutate îl reprezintă dezincriminarea din rândul infracţiunilor referitoare la viaţa sexuală a incestului, acesta regăsindu-se în cadrul circumstanţelor agravante ale infracţiunii de viol (art. 218 alin. 3 pct. 2).

Reformulare unora dintre agravante aşa cum s-a întâmplat în cazul comiterii faptei asupra unei victime care este rudă în linie directă, frate sau soră cu făptuitorul, a avut ca scop accentuare faptului că infracţiunea de viol absoarbe incestul, punând astfel capăt incertitudinilor din practica judiciară cu privire la acest aspect.

În schimb, infracţiunea de incest, constând în raport sexual consimţit între rude în linie directă sau între fraţi şi surori, se regăseşte incriminată în cadrul infracţiunilor contra familiei.[12]

Libertatea sexuală presupune voinţa neîngrădită a persoanei în alegerea condiţiilor de manifestare a vieţii sale sexuale, desigur, cu respectarea normelor privind bunele moravuri. De asemenea, fiecare individ este obligat să respecte integritatea sexuală a celuilalt prin abţinerea de la orice act de natură să încalce intimitatea sa sexuală.

Dacă libertatea sexuală presupune existenţa unei voinţe de natură sexuală, integritatea sexuală presupune lipsa unei asemenea voinţe sau nerelevanţa ei. Legea penală protejează personalitatea individului, inclusiv concepţiile, alegerile şi trăirile sale sexuale. Orice încălcare a normelor penale privind sexualitatea persoanei va naşte un raport juridic de conflict ce va atrage reacţia autorităţilor, din oficiu sau la sesizarea victimei.

În concluzie, libertatea individuală, ca valoare fundamentală, garantată de Constituţia României prin articolul 23 alin (1), include şi libertatea vieţii sexuale, adică posibilitatea recunoscută oricărei persoane indiferent de sex, de

a lua hotărâri în legătură cu viaţa sexuală proprie.[13, p.16]

Incriminările din domeniul vieţii sexuale au ridicat foarte multe probleme după anul 1989, stârnind ample dezbateri şi polemici aprinse. Dacă s-ar face o statistică în acest sens, s-ar constata probabil că infracţiunile din acest capitol au făcut obiectul celor mai multe modificări legislative, dintre cele la care a fost supus Codul penal.[2, p. 146]

Referinţe:

1. STREŢEANU, F., MOROŞANU, R. Instituţii şi infracţiuni în noul Cod penal. Bucureşti, 2010. 2. CIOCLEI, V. Drept penal. Partea specială. Bucureşti: Universul Juridic, 2007.
2. Codul penal. Codul de procedură penală. Bucureşti: Hamangiu, 2016.
3. VLĂDOIU, N. M. Drept penal român. Partea Specială. Bucureşti: Universul Juridic, 2014.
4. UDROIU, M. Drept penal. Partea Specială. Bucureşti: C.H Beck, 2020.
5. DONGOROZ, V. şi colab. Explicaţii teoretice ale Codului penal şi român. Vol. III, 1971.
6. ANTONIU, G., BULAI, C. Dicţionar juridic penal. Bucureşti: Ed. Ştiinţifică şi Enciclopedică, 1976.
7. NIȚU, D. Unele delimitări privind infracţiunea de viol. În: RPD, nr.2/2001.
8. STRETEANU, F. Modificări recente ale legii penale. Reflecţii. În: RDP, nr.2/2001.
9. IORDACHE, M. Viol. Perversiune sexuală. În: RDP nr. 1/2007.
10. GUIU, K., VOICU, A. Drept penal. Partea specială. Bucureşti: Universul Juridic, 2010.
11. PASCU, I., GORUNESCU, M. Drept penal. Partea specială. Bucureşti: Hamangiu, 2008.
12. Constituţia României şi legislaţia conexă. Bucureşti: Universul Juridic, 2014.